

Hva skjer med pengene i Karmøy?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Karmøys økonomi fant. Og Karmøy har en interessant historie: en industrikommune med lav gjeld som lenge hadde råd til en romslig eldreomsorg — helt til regnskapet for første gang gikk i minus.

132 mill.

så mye mer enn forventet bruker Karmøy på eldreomsorg og hjemmetjenester i året. Det er kommunens store «dyre punkt»

72,6 %

kommunens lån er lavt — lavere enn de fleste sammenlignbare kommuner. Det er nettopp den lave gjelda som lot omsorgen bli dyr

minus

i 2024 gikk regnskapet for første gang i minus. Det var driften — ikke lånene — som sprakk. Aksjeavkastning og kraftutbytte reddet året

Tenk på kommunen som en husholdning: Karmøy «tjener» middels — kommunen er skattesvak, men har industri (blant annet Hydro) som betaler eiendomsskatt, og pene aksjeinntekter fra et kraftselskap. Familien har **lite gjeld** — den har ikke lånt seg tom for å bygge. Nettopp fordi regningene var lave, hadde familien lenge råd til å være ekstra raus på ett område: pleien av de eldre. Men i 2024 ble det for første gang dårligere tider, og familien bestemte seg for å stramme inn nettopp der den hadde vært rausest. Det er omtrent det som skjer i Karmøy nå.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og revisjoner). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Karmøy bruker mest mer enn forventet på eldreomsorg — og mindre på skole og administrasjon

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Karmøys faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Eldreomsorg og hjemmetjenester	132 mill. mer	Karmøys store «dyre punkt» — og det vokser. Les neste side
Sosialhjelp m.m.	52 mill. mer	Over forventet — i hovedsak på grunn av flyktningbosetting
Barnevern	13 mill. mer	Litt over forventet
Barnehage	9 mill. mer	Så vidt over — og på vei ned mot forventet (færre barn)
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	21 mill. mindre	Under forventet
Grunnskole	44 mill. mindre	Drives nøkternt — men karakterene holder seg godt
Administrasjon («byråkratiet»)	53 mill. mindre	Drives bevisst stramt — lavere enn sammenlignbare kommuner

Det tydelige bildet: Karmøy bruker ikke mer enn forventet «på alt». Skole og administrasjon drives tvert imot billigere enn befolkningen tilsier. Det er *ett* område som skiller seg kraftig ut: eldreomsorgen, som koster 132 millioner mer enn forventet — og avstanden mer enn doblet seg på bare ett år. Det er her kommunen har valgt å bruke pengene sine.

Regnestykket viser altså en **nøktern kommune med ett stort, dyrt unntak: eldreomsorgen**. Sosialhjelpen ligger også over forventet, men det henger sammen med at kommunen har tatt imot mange flyktninger — ikke at den er ekstra raus. Hvorfor eldreomsorgen ble så dyr, og hva kommunen nå har bestemt seg for å gjøre med det, forklarer vi på neste side.

Hvorfor er eldreomsorgen så dyr — og hva gjør kommunen med det?

Karmøy bruker 132 millioner mer enn forventet på pleie og omsorg hvert år. Det er ikke fordi noe er bortkastet — det handler om hvordan tjenesten er bygget opp. Og det viktigste er at kommunen **selv allerede har bestemt seg** for å ta dette ned.

Hvorfor det koster mer

- **Spredt geografi.** Karmøy er øyer og fastland om hverandre. Hjemmetjenesten må kjøre langt, og det koster.
- **Mange små enheter.** Eldreomsorgen er spredt på flere institusjoner og bofellesskap. Småskala-drift blir dyrere per plass enn store, samlede enheter.
- **Høye stillingsbrøker og vikarbruk.** Kommunen sliter med å dekke vakter uten å bruke overtid, som drar opp lønnskostnadene.

Hvorfor hadde Karmøy råd til dette så lenge? Fordi kommunen har *lav gjeld*. Den har ikke lånt seg tom for å bygge nytt, og hadde dessuten inntekter fra industri-eiendomsskatt og utbytte fra et kraftselskap. Det ga rom til å være romslig på ett område — eldreomsorgen — på en måte en kommune med store lån ikke har råd til. Den lave gjelda er altså forklaringen på at omsorgen kunne bli så dyr.

Det viktigste funnet — kommunen har selv vedtatt kuttet: I handlingsprogrammet for 2025–2028 (vedtatt av kommunestyret) står det rett ut at pengebruken i pleie og omsorg skal **ned til nivået i sammenlignbare kommuner**. Kommunen anslår selv at det betyr rundt **144 millioner kroner** lavere kostnader, der **minst en fjerdedel skal tas allerede i 2025**. Lokalavisen omtaler kutt på «over 160 millioner» fram mot 2029. Vår analyse (132 millioner over forventet) og kommunens eget tall (144 millioner over sammenlignbare kommuner) peker altså i samme retning.

Et statlig tilsyn med Veia sykehjem i 2024 fant **ingen lovbrudd** — kvaliteten på sykehjemmet er altså i orden, selv om sektoren skal slankes. Det betyr at kuttet bør handle om **hvordan** tjenesten er organisert (færre, større enheter; et nytt sykehjem som erstatter små), ikke om å svekke selve omsorgen for de eldre. Det er ikke snakk om at noe har vært bortkastet — men om at en romslig løsning nå tilpasses strammere tider.

Skattesvak, men med lite gjeld — og et regnskap som tippet i minus

minus 1,92 %

resultatet i 2024 — første gang regnskapet gikk i minus. Driften brukte 65,6 mill. mer enn budsjettet

72,6 %

kommunens lån målt mot årsinntekten — lavt, og lavere enn de fleste sammenlignbare kommuner

154 mill.

eiendomsskatt i 2025 — kommunen har den, særlig på industri. Foreslås økt fra 2027

Her er den ærlige historien. Karmøy er en **skattesvak** kommune — innbyggernes inntekter gir mindre skatt enn i mange andre kommuner. Men kommunen har to ting som veier opp: lite gjeld, og inntekter fra industri og kraft.

Minusåret 2024 — det var driften, ikke lånene

I 2024 gikk regnskapet for første gang i minus: et resultat på minus 81 millioner kroner. Det viktige er *hvorfor*. Det var ikke fordi lånene ble for dyre eller finansene sviktet — tvert imot ga aksjer og kraftutbytte 28,6 millioner **mer** enn ventet og **reddet** faktisk året. Problemet var at selve tjenestene brukte 65,6 millioner mer enn budsjettet, samtidig som skatteinntektene ble lavere enn staten hadde lagt til grunn. Med andre ord: det er driften — særlig den dyre eldreomsorgen — som må strammes inn, ikke gjelda.

Lav gjeld og en inntektskilde med rom

I motsetning til mange kommuner har Karmøy **lite gjeld**. Kommunen har ikke lånt seg tom, og det gir et pust i bakken: den kan bygge nytt — for eksempel et nytt sykehjem — uten å ta opp store nye lån. Karmøy har også eiendomsskatt, særlig på industri (blant annet Hydro), som ga 154 millioner i 2025. Kommunedirektøren foreslår å øke den fra 2027 for å betale for sykehjem og skoler uten ny gjeld. At det finnes mye industri, gjør eiendomsskatten lettere å forsvare politisk her enn i en ren boligkommune.

Den ærlige oppsummeringen: Karmøy er verken styrtrik eller blakk. Det er en skattesvak industrikommune med lite gjeld, som lenge brukte det lave gjeldsnivået og inntektene fra industri og kraft til å holde seg en ekstra romslig eldreomsorg. I 2024 ga dårligere tider det første minusåret, og kommunen har nå bestemt seg for å stramme inn nettopp der den var rausest — mens den holder skole og administrasjon stramt fra før.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2024 var det **minus** 1,92 % — det første negative året for Karmøy. I 2025 var det så vidt positivt igjen (rundt 1,0 %), men fortsatt under det anbefalte nivået. Kommunen er på vei opp fra et minusår.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som i prinsippet kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Karmøy: rundt 12,7 % — solid, og over det anbefalte minimumsnivået. Tross minusåret har kommunen altså fortsatt en buffer.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Karmøys gjeld tilsvarer rundt 72,6 % av en årsinntekt — *lavt*, og lavere enn de fleste sammenlignbare kommuner. Det er nettopp den lave gjelda som lot kommunen ha råd til en ekstra dyr eldreomsorg.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Karmøy rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at eldreomsorgen ligger langt over forventet, mens skole og administrasjon ligger under.

Kostragruppe 10

En gruppe sammenlignbare kommuner som Karmøy måler seg mot. Når kommunen sier at pleie og omsorg skal «ned til Kostragruppe 10-nivå», betyr det å bruke omtrent like mye på eldreomsorg som liknende kommuner gjør — anslått til rundt 144 millioner mindre i året.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan velge å kreve inn på eiendommer. Karmøy har den — 7 promille generelt og 2,8 promille på bolig — og henter inn særlig mye fra industrien. I 2025 ga den 154 millioner, og den foreslås økt fra 2027.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. (Kommunens egen årsmelding for 2025 er ennå ikke klar, så de ferskeste pengeresultatene for 2025 kan bli litt justert.)

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Karmøys egne årsrapporter og budsjetter, statlige tilsyn og kommunerevisjonens rapporter. Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst, nøktern drift. Og når eldreomsorg koster «mer enn forventet», betyr det ikke at noe er bortkastet, men at kommunen har valgt å være romslig på dette området. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva.